

УДК 784.7(510)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/103-19>**Го ЦЗІН,***orcid.org/0009-0001-9629-4538**аспірант кафедри хореографії та музично-інструментальної підготовки
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
(Суми, Україна) goczin6@gmail.com*

ХУДОЖНЬО-ВИКОНАВСЬКІ ЗАСАДИ ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ В МУЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ КИТАЮ

У статті досліджено художньо-виконавські засади естрадного вокалу в музичній культурі Китаю та визначено чинники формування його національної своєрідності. Розглянуто китайське естрадно-вокальне мистецтво, як результат взаємодії багатовікової культурної спадщини та сучасних іншопольових впливів. Встановлено, що важливими джерелами становлення його художньої специфіки є народнопісенна творчість, музичні традиції різних етнічних спільнот і регіонів Китаю, національний музичний театр, класична література та філософська думка. Особливу увагу приділено впливу пекінської та інших різновидів традиційної китайської опери на формування інтонаційних, тембрових і вокально-виконавських особливостей сучасної естради. Висвітлено значення етнічних музичних традицій Тибету, Внутрішньої Монголії, Сінцзяну та інших регіонів у збагаченні жанрово-стильової палітри китайської популярної музики. Охарактеризовано роль класичної поетичної спадщини, зокрема «Книги пісень» («Шицзін»), у змістовому наповненні сучасних вокальних композицій. З'ясовано, що важливим чинником розвитку китайського естрадного вокалу стала взаємодія із західною та іншою зарубіжною популярною музикою, яка сприяла розширенню його жанрово-стильового й виконавського діапазону. Обґрунтовано, що засвоєння іншопольових моделей відбувається шляхом їх адаптації до національних естетичних і музично-виконавських принципів. Визначено синтетичність як одну з провідних характеристик китайського естрадного вокалу, що виявляється у взаємодії традиційного й сучасного, національного та іншопольового. Зроблено висновок, що така модель розвитку забезпечує збереження культурної ідентичності китайського естрадно-вокального мистецтва та водночас сприяє його інтеграції у світовий музичний простір.

Ключові слова: естрадний вокал, музична культура Китаю, вокальне виконавство, національні традиції, художньо-виконавські засади, міжкультурна взаємодія.

Guo JING,*orcid.org/0009-0001-9629-4538**Graduate student at the Department of Fine Arts, Musicology and Cultural Studies
Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko
(Sumy, Ukraine) goczin6@gmail.com*

ARTISTIC AND PERFORMANCE PRINCIPLES OF POP VOCAL ART IN CHINESE MUSICAL CULTURE

The article examines the artistic and performance principles of pop vocal art in Chinese musical culture and identifies the factors shaping its national distinctiveness. Chinese pop vocal art is considered as a result of the interaction between centuries-old cultural heritage and contemporary cross-cultural influences. It is established that folk song traditions, the musical traditions of various ethnic communities and regions of China, national musical theatre, classical literature, and philosophical thought constitute important sources for the formation of its artistic specificity. Particular attention is paid to the influence of Peking Opera and other forms of traditional Chinese opera on the development of the intonational, timbral, vocal, and performance characteristics of contemporary popular music. The significance of the ethnic musical traditions of Tibet, Inner Mongolia, Xinjiang, and other regions in enriching the genre and stylistic palette of Chinese popular music is highlighted. The role of classical poetic heritage, particularly the Book of Songs (Shijing), in shaping the content of contemporary vocal compositions is characterised. It is revealed that interaction with Western and other foreign popular music has become an important factor in the development of Chinese pop vocals, contributing to the expansion of their genre, stylistic, and performance range. It is substantiated that the adoption of foreign cultural models occurs through their adaptation to national aesthetic and musical-performance principles. Synthesis is identified as one of the key characteristics of Chinese pop vocal art, manifested in the interaction between the traditional and the contemporary, as well as between national and cross-cultural elements. It is concluded that this model of development contributes to the preservation of the cultural identity of Chinese pop vocal art while simultaneously facilitating its integration into the global musical space.

Key words: pop vocals, Chinese musical culture, vocal performance, national traditions, artistic and performance principles, cross-cultural interaction.

Постановка проблеми. Сучасна музична культура Китаю характеризується активною взаємодією національних традицій із глобальними художніми процесами, що особливо виразно простежується у сфері естрадного вокалу. Упродовж XX – початку XXI століття китайське естрадно-вокальне мистецтво пройшло складний шлях становлення та стильового оновлення, сформувавши своєрідну систему художніх і виконавських принципів. Її специфіка визначається поєднанням фольклорно-етнічних джерел, традицій музичного театру, класичної літературної та філософської спадщини з жанрово-стильовими й виконавськими моделями західної та азійської популярної музики.

В умовах інтенсивної глобалізації особливої актуальності набуває проблема збереження національної своєрідності естрадного вокалу та визначення механізмів трансформації традиційних компонентів у сучасному музично-виконавському просторі. Важливим у цьому контексті є з'ясування того, яким чином елементи народнописанної культури, регіональних музичних традицій і китайського музичного театру переосмислюються в естрадному вокальному виконавстві та взаємодіють із іншопольтурними художніми впливами. Необхідність комплексного осмислення зазначених процесів зумовлює актуальність дослідження художньо-виконавських засад естрадного вокалу в музичній культурі Китаю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика взаємодії національних музичних традицій із сучасними культурними процесами представлена в працях українських і зарубіжних дослідників. Т. Рамнарін розглядає народну музику в контексті співвідношення традиції та сучасності, акцентуючи на її ролі у формуванні й репрезентації національної ідентичності в умовах глобалізації.

Проблеми функціонування масової культури та трансформації національно-культурної ідентичності під впливом глобалізаційних процесів висвітлено в дослідженні Ж. Денисюк. Важливими для осмислення традиційних джерел китайського вокального мистецтва є праці Хоу Цзяня, у яких розкрито художню специфіку китайської народної опери та її синтетичну природу.

Літературно-культурні витоки китайської традиції представлені в дослідженні Я. Щербаківа, присвяченому «Книзі пісень» («Шицзін») як одній із найдавніших пам'яток китайської словесності та носію світоглядних уявлень давнього Китаю. Окремий напрям становлять дослідження міжкультурної музичної взаємодії. Зокрема, К. Дж. Кіз простежує історичний процес взаємо-

проникнення китайської та західної музичних традицій і характеризує сучасні форми їх художнього синтезу. Водночас, попри наявність значного наукового доробку з проблем китайської традиційної культури, національної ідентичності та міжкультурних музичних взаємовпливів, художньо-виконавські засади китайського естрадного вокалу в аспекті синтезу національних джерел і сучасних іншопольтурних тенденцій потребують подальшого комплексного осмислення.

Мета статті – визначити художньо-виконавські засади китайського естрадного вокалу та розкрити специфіку їх формування в контексті взаємодії національних музично-культурних традицій і сучасних іншопольтурних впливів.

Виклад основного матеріалу. Упродовж XX століття естрадно-вокальне мистецтво поступово утвердилося як вагомий сегмент музичної культури Китаю та нині належить до найбільш затребуваних форм художньої комунікації з широкою слухачською аудиторією. Його характерною ознакою є виразна національна своєрідність, сформована передусім завдяки активному засвоєнню багатовікового досвіду народної музичної творчості різних етнічних спільнот країни та традицій музичного театру, особливе місце серед яких посідає пекінська опера (цзінцзюй). Фольклорна й традиційна музична спадщина залишається потужним творчим ресурсом як для академічних композиторів і виконавців, так і для представників сучасної китайської естради. Взаємозв'язок народної музичної традиції, національної ідентичності та сучасних глобалізаційних процесів ґрунтовно розглядає Т. Рамнарін, наголошуючи на здатності фольклорної спадщини зберігати культурну своєрідність і водночас трансформуватися під впливом нових соціопольтурних умов (Ramnarine, 2003). У цьому контексті використання фольклорно-етнічних джерел у китайському естрадному вокалі набуває особливого значення, оскільки забезпечує спадкоємність культурного досвіду та сприяє збереженню національної ідентичності за умов інтенсивних трансформацій сучасного музичного простору.

Взаємодія естрадної музики з численними етнічними традиціями Китаю істотно розширює її художньо-виражальні можливості та формує специфічні риси, за якими вона вирізняється серед інших національних моделей популярної музики. Важливим джерелом її інтонаційного й стильового збагачення стала музична спадщина Тибету, Внутрішньої Монголії, Сінцзян-Уйгурського і Нінся-Хуейського автономних районів, провінцій Ганьсу, Шаньсі та інших територій. Властиве цим куль-

турам жанрове, мелодико-інтонаційне, ритмічне й темброве різноманіття, інтегруючись у сучасну естрадну практику, створює характерне національне звучання китайської популярної пісні.

Взаємозв'язок масової культури з процесами збереження національної своєрідності розглядає Ж. Денисюк, акцентуючи увагу на трансформаціях національно-культурної ідентичності в умовах глобалізації (Денисюк, 2016). Дослідниця наголошує, що поширення універсалізованих моделей масової культури не призводить до повного нівелювання етнокультурної специфіки, оскільки стійкі компоненти національної традиції продовжують визначати своєрідність конкретного культурного середовища (Денисюк, 2016).

Ця закономірність виразно простежується і в музичній культурі сучасного Китаю. Засвоєння художніх надбань різних регіонів та етнічних спільнот сприяло формуванню в естрадно-вокальній практиці низки самобутніх стильових напрямів, зокрема північно-західного, сінцзянського, тибетського та інших. Їх поширення не лише урізноманітнювало художню палітру китайської естради, а й посилювало її впізнаваність у національному та міжнародному культурному просторі. Водночас важливим джерелом формування специфічних рис естрадного вокалу стали виконавські традиції китайського музичного театру. Найпомітніше в сучасній вокальній практиці трансформуються художньо-виконавські принципи пекінської (цзінцзюй), гуандунської (юецзюй), сичуаньської (чуаньцзюй) та інших різновидів традиційної китайської опери.

Вагомим джерелом формування художньої специфіки китайської вокальної естради стала багатовікова традиція національного музичного театру. Його синтетична природа ґрунтується на взаємодії різних способів художнього висловлювання, що зумовило виняткове розмаїття виражальних засобів китайської опери. Характеризуючи її культурно-історичну цінність, Хоу Цзянь зазначає: «Китайська опера належить до шедеврів мистецтва світового рівня: це один з найбільш складних, віртуозних та найкрасивіших видів художньої творчості, який репрезентує унікальне злиття опери та балету, драматичного театру та цирку, пантоміми та мелодекламації, співу та виконавства на народних інструментах. Її художній світ притягує своїм неосяжним багатоманіттям та знаковістю, будучи багатограничним полем для уважного вивчення внутрішньої діалогічності цього етнокультурного феномена» (Хоу, 2010: 4).

Зв'язок сучасної естрадної практики з традиційним музичним театром виявляється переду-

сім у трансформації характерних інтонаційних моделей, вокально-виконавських прийомів, тембрових рішень, принципів музичної виразності та використанні традиційного інструментарію. Засвоєння цих елементів стало одним із чинників становлення окремих жанрових різновидів китайської вокальної естради, зокрема дитячої та ліричної пісні, а також популярної пісні юеською мовою (шидайцюй кантонським діалектом). Отже, взаємодія з оперною традицією не обмежилася зовнішнім запозиченням окремих засобів, а істотно вплинула на формування художньо-виконавської своєрідності естрадного вокалу.

Іншим важливим складником національного підґрунтя китайської популярної пісні є класична літературна спадщина. Особливо виразно ця тенденція проявилася наприкінці XX – на початку XXI ст., коли до текстової основи естрадних композицій почали активно залучатися поетичні твори та окремі фрагменти творчості видатних представників епохи Тан (618–907) – Лі Бо (701–762), Ду Фу (712–770), Ван Вей (701–761), Гао Ши (704–765), Ван Чан Ліна (698 – прибіл. 757), а також епохи Сун (960–1279), зокрема Су Ши (1037–1101). Особливе місце серед літературних першоджерел належить «Книзі пісень та гімнів» («Шицзін»), що акумулювала значний пласт давньої поетичної та фольклорної традиції Китаю. На вагомому значенні «Книги пісень» («Шицзін») для становлення китайської літературної традиції наголошує Я. Щербаков, розглядаючи цю пам'ятку як унікальне джерело, в якому відобразилися найдавніші пласти народнопісенної творчості, світоглядні уявлення та культурні цінності давнього Китаю (Щербаков, 2018).

Інтеграція класичної поезії в сучасну естрадну пісню істотно розширює її змістовий простір і водночас забезпечує нове прочитання літературної спадщини. Потрапляючи до сфери масової музичної культури, давні тексти набувають сучасного звучання та стають доступними широкій аудиторії. У такий спосіб естрадне мистецтво виконує не лише розважальну, а й культурно-трансляційну функцію, підтримуючи спадкоємність між традиційними цінностями та актуальними формами художнього висловлювання.

Національна специфіка китайської вокальної естради виявляється також у зверненні до філософських засад, які протягом століть визначали особливості світогляду та культурної свідомості китайського суспільства. У змістовно-образній сфері окремих популярних пісень простежуються ідеї конфуціанства й даосизму, що сприяє поглибленню їхнього символічного та світоглядного наповнення.

Водночас становлення китайського естрадного вокалу не було ізольованим від загальносвітових музичних процесів. Поряд із переосмисленням власної культурної спадщини важливим чинником його розвитку стало засвоєння європейських, американських та інших азійських моделей популярної музики. Їх проникнення до музичного простору Китаю сприяло розширенню жанрово-стильового спектра вокальної естради та появі нових способів виконавського висловлювання. При цьому іншокультурні компоненти нерідко адаптувалися відповідно до національних естетичних принципів, утворюючи різноманітні форми синтезу традиційного китайського та сучасного західного музичного досвіду.

Важливим чинником розвитку китайської музичної культури стала взаємодія національних традицій із західним художнім досвідом. На тривалості та продуктивності цього процесу наголошує К. Дж. Кіз, розглядаючи взаємопроникнення китайської та західної музики як явище, що розвивається вже понад століття (Keyes, 2005). Дослідник зазначає, що на ранніх етапах поєднання двох традицій нерідко обмежувалося використанням окремих китайських мелодичних елементів у межах західної гармонічної системи, однак подальший розвиток музичної практики сприяв значно глибшій інтеграції різних принципів музичного мислення (Keyes, 2005). У сучасних умовах така взаємодія дає змогу органічніше поєднувати характерні засоби традиційної китайської музики із західними композиційними та технологічними прийомами, формуючи нові синтетичні моделі художнього висловлювання.

Отже, своєрідність китайського естрадного вокалу сформувалася внаслідок взаємодії різних культурно-мистецьких джерел. Народнопісенна та етнічна спадщина, традиції національного музичного театру, класична література й філософська думка поєдналися в ньому з художніми здобутками інших музичних культур. Така бага-

токомпонентність визначила синтетичну природу китайського естрадно-вокального мистецтва, у якому національні засади не лише зберігаються, а й набувають нових форм у процесі міжкультурної взаємодії.

Висновки. Проведений аналіз дає підстави визначити китайський естрадний вокал як самобутнє художнє явище, специфіка якого сформувалася на перетині національної культурної спадщини та іншокультурних музичних впливів. Його художньо-виконавські засади ґрунтуються на переосмисленні народнопісенних та етнічних традицій, принципів китайського музичного театру, класичної літературної спадщини й філософсько-світоглядних концепцій. Важливе значення у формуванні національної своєрідності естрадного вокалу мають регіональні музичні традиції Китаю, які збагачують його мелодико-інтонаційну, ритмічну, темброву та виконавську палітру.

Встановлено, що характерною рисою розвитку китайського естрадно-вокального мистецтва є не механічне відтворення традиційних художніх моделей, а їх трансформація відповідно до закономірностей сучасної популярної музики. Особливого значення в цьому процесі набуває взаємодія із західною музичною культурою, унаслідок якої розширюється жанрово-стильовий і виконавський діапазон китайської вокальної естради. Водночас засвоєння іншокультурного досвіду відбувається зі збереженням національно зумовлених принципів музичного мислення та художньої виразності.

Отже, визначальною ознакою китайського естрадного вокалу є синтетичність, що виявляється у взаємодії традиційного й сучасного, національного й іншокультурного, локального й глобального. Саме такий принцип забезпечує його художню своєрідність, сприяє збереженню культурної ідентичності та водночас створює передумови для активної інтеграції китайського естрадно-вокального мистецтва у світовий музичний простір.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Денисюк Ж. З. Масова культура і національно-культурна ідентичність в добу глобалізації : монографія. Київ : НАКККіМ, 2016. 223 с
2. Хоу Цзянь. Художній світ китайської народної опери : монографія. Луцк : «Твердиня», 2010. 100 с.
3. Щербаков Я. І. Містичні та монотеїстичні мотиви і відображення найдавнішого світогляду Китаю у давньокитайській «Книзі пісень». Синопис: текст, контекст, медіа. 2018. № 4 (24). С. 10–22. DOI: 10.28925/2311-259x.2018.4.2.
4. Keyes C. J. Recent technology and the hybridisation of Western and Chinese musics. *Organised Sound*. 2005. Vol. 10, № 1. P. 51–56. DOI: 10.1017/S135577180500066X.
5. Ramnarine T. K. *Ilmatar's Inspirations: Nationalism, Globalization, and the Changing Soundscapes of Finnish Folk Music*. Chicago : University of Chicago Press, 2003. 288 p. DOI: 10.7208/chicago/9780226704043.001.0001.

REFERENCES

1. Denysiuk Zh. Z. (2016) Masova kultura i natsionalno-kulturna identychnist v dobu hlobalizatsii [Mass culture and national-cultural identity in the age of globalization]. Kyiv: NAKKKiM, 223. [in Ukrainian].
2. Hou Jian. (2010) Khudozhnii svit kytaiskoi narodnoi opery [The artistic world of Chinese folk opera]. Lutsk: Tverdynia, 100. [in Ukrainian].
3. Shcherbakov Ya. I. (2018) Mistychni ta monoteistychni motyvy i vidobrazhennia naidavnishoho svitohliadu Kytaiu u davnokytaiskii «Knyzi pisen» [Mystical and monotheistic motifs and the reflection of the ancient Chinese worldview in the ancient Chinese “Book of Songs”]. Synopsys: tekst, kontekst, media, 4 (24), 10–22. DOI: 10.28925/2311-259x.2018.4.2. [in Ukrainian].
4. Keyes C. J. (2005) Recent technology and the hybridisation of Western and Chinese musics. Organised Sound, 10 (1), 51–56. DOI: 10.1017/S135577180500066X.
5. Ramnarine T. K. (2003) Ilmatar’s Inspirations: Nationalism, Globalization, and the Changing Soundscapes of Finnish Folk Music. Chicago: University of Chicago Press, 288. DOI: 10.7208/chicago/9780226704043.001.0001.

Дата першого надходження статті до видання: 31.08.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.09.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.10.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

